Už jste si někdy sedli a přečetli větší kus Janova evangelia? Pokud ano tak vás jistě zarazila ta náhlá změna scenérie i jazyka. Od neskutečně poetického až mystického úvodu o Slovu, které se stalo tělem, od úvah o tom, co se dělo za oponou naší reality na počátku světa ještě předtím než náš svět vůbec existoval, od toho se najednou ocitáme nohama na zemi. I jazyk se nám výrazně změní. Jan pokračuje ve své verzi Ježíšova příběhu lidovým stylem vyprávění různých příhod. Z honosných duchovních začátků úroveň jakoby klesá, až spadneme z Božské sféry hezky mezi lidi. Dnešním textem jsme se ocitli na svatební veselce. Dokonce (puritáni prominou) na svatební veselce s alkoholem. Ale spadneme tam s Kristem, který se rozhodl mezi lidi přijít a právě tímto způsobem odstartovat svou veřejnou činnost.
Známá perikopa o proměnění vody na víno sleduje standardní osnovu příběhu o zázraku. Úvod, zápletka, zázrak samotný a závěr. Pojďme si náš příběh postupně projet.

ÚVOD 1-2

Úvodní verše perikopy jsou vlastně velice skoupé na informace. Jenom v bodech je nám řečeno: kdy, co a kde. Třetí den od povolání učedníků se Ježíš se svými učedníky a svou matkou dostavili na svatbu do malé zapadlé vesničky západně od Galilejského jezera. Nic jiného vědět nepotřebujeme. Všechny ostatní spekulace, které nám při čtení možná napadlou (jako třeba: Kdo se ženil? Nebo: Proč pozvali Ježíše? Proč tam byla také jeho matka?), všechny tyto a další spekulace by jenom zastínily klíčový moment našeho příběhu - to proměnění.

Mimochodem, je zajímavé, že v celém Janově evangeliu Marie nikdy není označena vlastním jménem. Vždy je označena jako “Ježíšova matka”. Jakoby se tím chtělo říct, že její důležitost v našem příběhu není založená na ní samotné. Je to její vztah ke Kristu, kdo ji definuje. Tato žena je pro nás, pro čtenáře, důležitá proto, že to je Ježíšova matka. To je skvělý způsob uvažování pro nás o nás. V Božím příběhu hrajeme roli na základě našeho vztahu s Kristem. Ale pokračujem dál.

ZÁPLETKA 3-5

Zápletka příběhu nám představuje problém, který by měl nějak vyřešit ten zázrak. Problém je jasný - Došlo víno. K Ježíšovi se tato informace dostane skrze jeho matku. V textu samotném Marie od svého syna nic nevyžaduje. Není tam žádný příkaz nebo pobídka, aby s tím něco udělal. Jen řekne: “Už nemají víno.” Z kontextu je ale jasné, že očekává, že Ježíš tento nedostatek nějak vyřeší. A zde se musíme na chvíli zastavit.

Ježíšova odpověď je na první čtení velice ostrá až hrubá. Četli jsme jeho odpověď: “Co to ode mně žádáš!” Jeden český překlad to řekne ještě tvrději: “Ženo, co to ode mně chceš?” V řeckém textu to neosobní oslovení “ženo” skutečně je. Kdybych já takovým nevybíravým způsobem zareagoval na pobídku nebo příkaz mé mámy, asi byste si o mně mysleli, že jsem pěkně nevychovaný spratek. A tady máme Syna Božího, který takhle mluví s vlastní biologickou matkou.

Ježíšova slova mohou našim moderním uším znít tvrdě, ale ve skutečnosti nejsou. Mají konkrétní záměr - pomoci Marii, aby našla své místo v Božím království. Začněme tím pro nás hrubým oslovením ”ženo”. Ježíš takto oslovuje nejednu dámu napříč evangelii. V té době to totiž bylo běžné oslovení. Například samařanku u studny Ježíš také oslovuje prostě “ženo”. Vidíme, že k ní chová na tu dobu a reálie naopak neobvyklý respekt a úctu. Není to tedy žádné hrubé nebo pohrdající oslovení.

I přesto se mi zdá, že oslovit vlastní matku tímto způsobem je i na tehdejší kulturu přinejmenším zvláštní. Vytváří to mezi Ježíšem a jeho matkou hlubokou propast. A myslím, že o to, Kristu jde. Toho se snaží dosáhnout. Distancovat se od ní. Marie totož nesmí spoléhat na své příbuzenské vazby s Ježíšem a doufat, že její syn bude skákat, jak si přeje. Například, že nějak vyřeší ten problém s vínem. Možná se nám připomenou slova evangelia, která relativizují důležitost rodiny. ”Kdo je má matka a kdo jsou moji bratři?”

Zdá se, že lidem je vlastní snaha Bohu poroučet, přikazovat a radit mu co má dělat, jak nám má sloužit. Takový pohan božstvo vlastně potřebuje jenom proto, aby vyřeřil nedostatky v životě toho člověka. Na nic jiného žádného boha nepotřebuje. Ježíš je svobodný od veškeré lidské kontroly nebo nadvlády. Ani jeho vlastní matka nemá žádné výsadní postavení a nemá právo mu nic nakazovat.

Marie je usazena na místo, kam patří. Pod Boží trůn. Přestane Ježíši říkat, co by měl nebo neměl dělat a naopak se obrací k služebníkům, jakémusi personálu toho svatebním banketu řekne jim, aby oni udělali, cokoliv jim Ježíš řekne. Nechá se tedy Kristem napomenout, pochopí a začne dělat to, co by měl dělat každý Kristův učedník - povzbuzovat druhé k tomu, aby se řídili Božími příkazy.

Mariina slova vyjadřují absolutní jistotu v Ježíšovu schopnost naplnit jakoukoliv potřebu. Ona ví, kdo. Již na začátku našeho příběhu věřila, že problém s nedostatkem vína dokáže vyřešit. Po napomenutí si uvědomila, že iniciativa musí být na Boží straně.

<u>ZÁZRAK SAMOTNÝ 6-8</u>

Přicházíme k samotnému zázraku, na který naše divuchtivé nátury už nedočkavě čekali. Náš text o proměně vína překvapivě neříká ani slovo. Není řečeno, jak nebo kdy Ježíš proměnu vykonal. Děje se to jakoby za oponou. Myslím, že to je proto, abychom se při čtení soustředili na poselství našeho textu a ne na kouzelnický trik. Text proměnu nijak nepopisuje, jedem tedy dál. Co text naopak popisuje detailně jsou ty kamenné nádoby na vodu. Jim je věnován celý jeden verš. Na spořivý jazyk Janova evangelia jsou až přehnaně detailně popsané. Velikost, materiál, počet, účel. Všechno je to nějak přehnané. Těch nádob je tam nějak moc a jsou zbytečně velké. Měly sloužit k rituálnímu umytí rukou před jídlem, ale vešlo by se to do nich tolik vody, že by to byl problém přeplavat. I proto jsou ty nádoby prázdné. Naplňují se až na Kristův příkaz.

Není důležité, jak Ježíš vodu ve víno proměnil, ale kolik jí proměnil. To přehnané množství je klíčový element našeho příběhu. Ještě před chvíli nebyla na svatbě ani kapka vína. A teď po Ježíšově zásahu je tu neskutečné kvantum vína. Připomíná mi to jiný Ježíšův zázrak, a totiž nasycení tisíců, kdy byl Ježíš schopný rozmnožit chleba do takové míry, že nasytil veliký několikatisícový zástup a ještě zbylo. Tam, kde byl hlad, Ježíš dává hojnost a ještě zbylo několik košů chleba navíc. Poselství obou příběhu je podobné - s Ježíšem přichází naplnění našich potřeb v takové míře, kterou si ani nedovedeme představit.

9-11 ZÁVĚR

Co říct ke slovům správce hostiny o tom, kdy by se mělo podávat kvalitní a kdy méně kvalitní víno? Je pravda, že lidé se nás snaží různě nalákat a oblbnout. Jsou lidé nebo věci, které si hrají na to, že pán dokážou přinést nebe na zemi. Jakmile se poddáme prvním sladkým zkušenostem a zjistíme, že jsme zase naletěli. Křesťan má tu obrovskou výhodu, že ví, že naplnění života je možné pouze v Bohu. Všechno ostatní časem nějak zhořkne.

Všechny věci časem ztrácí svůj lesk nebo dokonce zkysnou. Slavné a honosné začátky, sliby věčné slávy, snadného života, ale postupně jde všechno od desíti k pěti. Z krásných slibů a zamilovanosti někdy přímo vykvasí nepitelný patok. Na něco podobného, myslím, naráží náš příběh. Takové skeptické (někdo by řekl realistické) myšlení reprezentuje správce hostiny. Normálně se přecí dává to nejlepší a pak, když je člověk oblbnutý, můžeme sáhnout po horším. Ježíš začíná svou veřejnou činnost přesně obráceně. Nechce nás nalákat sladkými slovy, abychom potom jendou tvrdě narazili. V Božím království je hojnost dobrého a pro všechny a ještě zbyde. Na zdraví. Amen.